

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2013. Bu gayriresmi çeviri, Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü İnsan Hakları Daire Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme'yi bağlamamaktadır.

© Republic of Turkey, 2013. Unofficial translation made by the Human Rights Department of the Ministry of Justice Directorate General for International Law and Foreign Relations This translation does not bind the Court.

© République de Turquie, 2013. Cette traduction non officielle a été faite par la Direction des Droits de l'Homme de l'Unité des Relations extérieures et juridiques du Ministère de la Justice. Elle ne lie pas la Cour.

Tematik Bilgi Notu – Ruh Sağlığı

İşbu Tematik Bilgi Notu, Mahkeme açısından bağlayıcı değildir ve tüm ayrıntıları içermemektedir. Mayıs 2013

Ruh Sağlığı

“Özel hayat” (8. madde) kişinin vücut ve ruhsal bütünlüğünü kapsar

“Ruhsal istikrarın muhafazası, kişinin özel hayatına saygı gösterilmesi hakkından yararlanmasının vazgeçilmez bir önkoşuludur” (Bensaid/Birleşik Krallık, 6 Şubat 2001).

Özel hayata müdahale kanuna uygun olmalıdır

[A.G./İsviçre](#), 09.04.1997: Başvuru **kabul edilemez** olarak nitelendirilmiştir. Mahkeme, “kişiyi vesayet altına alma kararının, özel hayata müdahale anlamına geldiğini kaydetmiştir. Bu müdahale kanuna uygun olmalıdır ve meşru bir amaç gütmelidir”.

[Storck/Almanya](#), 16.06.2005: Başvuranın mahkeme kararı olmaksızın mükerreren tedavi kurumuna kapatılması nedeniyle Sözleşme'nin 8. ve 5 § 1 maddesi (özgürlük ve güvenlik hakkı) ihlal edilmiştir.

Bu davada ayrıca zorla ilaç tedavisinden de şikâyet edilmiştir. Mahkeme, bu şikâyetle ilgili olarak 8. maddenin ihlal edilmediğine hükmetmiştir (başvuranın tıbbi tedaviye geçerli bir rıza vermediği kanıtlanamamıştır). Mahkeme, [Schneiter/İsviçre](#) davasında (31.03.2005: başvuru **kabul edilemez** olarak nitelendirilmiştir) zorla ilaç tedavisinin yasal zemininin bulunduğunu ve bununla meşru bir amaç (başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması) güdüldüğünü kaydederek, Sözleşme'nin 8. maddesine dayandırılan şikâyetin dayanaktan yoksun olduğuna hükmetmiştir. Çeşitli manik-hezeyan bozuklukları ve çoklu ilaç bağımlılığı nedeniyle bir psikiyatri hastanesinde tedavi görmekte olan başvuran, bir hemşirenin yüzüne vurmuştu.

[Shopov/Bulgaristan](#), 02.09.2010: 5 yıldan fazla bir süreyle psikiyatrik tedavi için alıkoyma uygulaması. **Sözleşme'nin 8. maddesi ihlal edilmiştir**: Başvuranın özel hayata saygı hakkına sürekli müdahale edilmesinin yasal zemini bulunmakla birlikte, ilgili mevzuatın gerekli kıldığı düzenli adli denetim yerine getirilmemiştir.

[X./Finlandiya](#), 03.07.2012: Dava, bir anneye, kızını kaçırmada yardım ve yataklık ettiği gerekçesiyle hakkında ceza davası açılan bir pediatri uzmanının adli işlemler çerçevesinde bir ruh sağlığı hastanesine konmasını ve kendisine zorla ilaç verilmesini konu almaktadır.

[Sözleşme'nin 5 § 1 maddesi \(özgürlük ve güvenlik hakkı\) ve 8. maddesi ihlal edilmiştir:](#) Başvuranın kendi istemi dışında ruh sağlığı hastanesine konması ve zorla ilaç verilmesi yasal olmakla birlikte, ilgili kanunda keyfiliğe karşı gerekli güvenceler öngörülmemektedir.

- [X. ve Y./Hollanda](#), 26.03.1985: 16 yaşında ve ruhsal engeli bulunan bir kız çocuğu, kaldığı özel ruh sağlığı kurumunun müdiresinin damadı tarafından cinsel istismara uğramıştır. [Sözleşme'nin 8. maddesi ihlal edilmiştir:](#) Hollanda hukukunda 16 yaş veya üzeri ruhsal engelli küçüklere yönelik cinsel şiddet olaylarında adli işlem başlatılması öngörülmüştür.

- [Bensaid/Birleşik Krallık](#), 06.02.2001: Şizofreni tedavisi gören başvuran, hakkındaki Cezayir'e sınır dışı edilme kararının uygulanması halinde yeterli tıbbi tedaviden mahrum kalacağından ve dolayısıyla vücut ve ruhsal bütünlüğünün tehlikeye gireceğinden şikâyetçi olmuştur. [Sözleşme'nin 8. maddesi ihlal edilmemiştir:](#) Mahkeme, başvuranın ruh sağlığına ilişkin risklerin büyük ölçüde varsayımsal etkenlere dayalı olduğunu ve ruhsal bütünlüğünün bu durumdan kayda değer biçimde etkileneceğinin tespit edilmediğini kaydetmiştir.

- [K. ve T./Finlandiya](#), 12.07.2001: Dava, şizofreni hastalığı nedeniyle hastaneye yatırılan başvuranın, çocuklarının bakım kurumlarına yerleştirilmelerini konu almaktadır. Çocuklardan birinin bakım kurumuna yerleştirilmesine ilişkin olarak [Sözleşme'nin 8. maddesi ihlal edilmiştir.](#) Daha önceden başvuranların rızasıyla bakım kurumuna yerleştirilen diğer çocukla ilgili olarak ihlal söz konusu değildir. Söz konusu çocukla ilgili acil bakım emri çıkarılmasının nedeni, çocuğun özel bakıma muhtaç olmasıdır.

- [B./Romanya \(no.2\)](#) (no. 1285/03), 19.02.2013: Dava, bir annenin psikiyatri hastanesine yatırılıp, iki küçük çocuğunun da bakımevine yerleştirilmesini konu almaktadır. Mahkeme, Romanya'da psikiyatrik sorunları olan bireylerin uygunsuz bir biçimde hastaneye yatırılmasına ilişkin birçok örneğin bulunduğu işaret ederek, yakın zamanda hasta hakları lehine yapılmış olan mevzuat değişikliklerine rağmen, özel korumanın olmamasının (resmi olarak bir avukatın tayin edilmesi veya bir koruyucunun görevlendirilmesi), başvurunu, çocuklarının bakım evine yerleştirilmesi konusunda karar verme sürecinde yer alma hakkından mahrum bıraktığına karar vermiştir.

Kanuni ehliyet sorunu

[Shtukatuov/Rusya](#), 27.03.2008 (ayrıca bkz. aşağı): Başvurana annesinin talebiyle vasi tayin edilmiştir. [Sözleşme'nin 8. maddesi ihlal edilmiştir:](#) Mahkeme, kararını başvuranın ehliyetsizlik düzeyinin yeterince belirlenemediği bir sağlık raporuna dayandırmıştır.

[Berková/Slovakya](#), 24.03.2009: Dava, ruhsal bozukluğu bulunan başvurana, vasi tayin edilmesini konu almaktadır. [Sözleşme'nin 8. maddesi ihlal edilmiştir:](#) Başvuran, uzun bir süre kanuni ehliyetinin iadesini talep edememiştir.

[Salontaji-Drobnjak/Sırbistan](#), 13.10.2009: Dava, nizalı paranoya tanısı konan başvurana vasi tayin edilmesine ilişkindir. Başvuranın kanuni ehliyetinin ciddi ölçüde sınırlı olması (davalara yardım almaksızın katılamamakta, kendi tıbbi tedavisi hakkında karar verememektedir) ve ulusal mahkemelerin karar usulünün kusurlu olması nedeniyle, [Sözleşme'nin 8. maddesi ihlal edilmiştir](#).

[Lashin/Rusya](#), 22.01.2013: Başvuran, şizofreni hastası olup, Rus mahkemelerinin 2000 yılının Haziran ayında kendisini kanuni ehliyetten mahrum bırakmasından, kendi isteği dışında ve durumun gözden geçirilmesi yolu açık bırakılmaksızın psikiyatri hastanesine kapatılmasından ve bu nedenle de evlenmesine engel oluşturulmasından şikâyetçi olmuştur. Sözleşme'nin 8. maddesi ihlal edilmiştir (ehliyetsiz ilan edilmesi ve 2002 ve 2003 seneleri arasında durumunun etkili biçimde gözden geçirilmesinin sağlanmaması). Sözleşme'nin 5 § 1 maddesi ihlal edilmiştir (2002-2003 yılları arasında psikiyatri hastanesine kapatılması). Sözleşme'nin 5 § 4 maddesi ihlal edilmiştir (psikiyatri hastanesine tutulmasının kanuna uygunluğunun gözden geçirilmesinin sağlanamaması).

Ayrıca bakınız Mihailovs/Letonya, 22.01.2013 (Bk. aşağıda 7. sayfa).

[M.S./Hırvatistan](#) (no. 36337/10), 25.04.2013: Mevcut dava, iki kız kardeş (biri başvurandır) ve üstünde yaşadıkları restoranın sahibi ve çalışanı arasında yaşanan tartışmayı ve bunun neticesinde birbirleri aleyhinde başlatılan ceza yargılamalarını ve yargılamalar esnasında başvurana vasi tayin edilerek başvuranın kanuni ehliyetinden mahrum bırakılmasını konu almaktadır.

Saldırı iddiası ve başvuranın kanuni ehliyetinden mahrum bırakılmasına yönelik yargılamalara ilişkin olarak Sözleşme'nin 8. maddesi ihlal edilmiştir.

Mahkeme, başvuran için tayin edilen vasinin yargılamaları devam ettirmek için açık bir şekilde rıza göstermemesinden ötürü, başvuranın restoran sahibinin kendisine saldırdığı gerekçesiyle açmış olduğu davanın yetkili bir hukuk mahkemesi tarafından uygun bir şekilde incelenmeden düşürüldüğünü değerlendirmiştir. Dolayısıyla, iddia konusu saldırı hakkında yürütülen ceza yargılamaları yetersiz olmuş ve neticesi başka bir ihlalin ortaya çıkmaması yönünde caydırıcı bir etki yaratmamıştır. Mahkeme ayrıca, başvuranın kanuni ehliyetinden mahrum bırakılmasına ilişkin işlemlerde eksiklikler tespit etmiştir, zira söz konusu husus yalnızca, başvuranla herhangi bir iletişim kurmayan bir psikiyatristin düzenlediği rapor dikkate alınarak talep edilmiştir.

[Kapatılma](#)

Madde 5 § 1: Özgürlük ve güvenlik hakkı

Herkes özgürlük ve güvenlik hakkına sahiptir. Aşağıda belirtilen haller dışında ve yasanın öngördüğü usule uygun olmadan hiç kimse özgürlüğünden yoksun bırakılamaz:

(...)

e) Bulaşıcı hastalıkların yayılmasını engellemek amacıyla, hastalığı yayabilecek kişilerin, akıl hastalarının*, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılarının veya serserilerin yasaya uygun olarak tutulması.

* “Bu tabire tek ve kati bir yorum getirilemez: ... bu tabirin ifade ettiği mana psikiyatri araştırmalarının sürekli ilerlemesi, tedavilerin giderek esnek hale gelmesi ve toplumun ruhsal hastalıklara yönelik tutumunun değişmesiyle birlikte sürekli gelişim sergilemektedir...”¹

Akıl hastası bir kişinin kapatılmasının Sözleşme’ye uygun olması için, [Winterwerp/Hollanda](#) kararında (24.10.1979) yer verilen şu şartların bulunması gerekir:

- kişide gerçekten ruhsal bozukluk bulunduğu, nesnel tıbbi uzmanlar tarafından güvenilir biçimde tespit edilmiş olmalıdır;
- ruhsal bozukluk türü ve düzeyi, zorunlu kapatılmaya cevaz verir nitelikte olmalıdır;
- bir kuruma kapatılma halinin devamının geçerliliği, bozukluğun devam etmesine bağlı olmalıdır.

▪ [Ashingdane/Birleşik Krallık](#), 28.05.1985: Sözleşme’nin 5 § 1 maddesi ihlal edilmemiştir. Paranoid şizofreni hastası başvuran, ruhsal durumunun gerektirdiğinden daha uzun bir süreyle, on dokuz ay boyunca yeni bir psikiyatri kurumunda daha katı bir rejime maruz bırakılmış olsa dahi, başvuranın tutulduğu yer ve tutulma şartları, “akıl hastası bir kimsenin tutulma şartlarına” uygundu.

▪ [Johnson/Birleşik Krallık](#), 24.10.1997: Çeşitli suçlardan mahkûmiyeti bulunan başvuran, 1984 yılında hâkim kararıyla yüksek güvenlikli bir psikiyatri kurumuna yatırılmış, 1989 yılında kliniğe yatırılma gerekçeleri ortadan kalkınca tahliyesine karar verilmiştir. O tarihten sonra psikiyatri kurumunda tutulma süresinin uzatılması nedeniyle (yeterli güvencelerin, bilhassa başvuranın tahliyesinin aşırı gecikmemesini teminen adli denetimin bulunmaması) Sözleşme’nin 5 § 1(e) maddesi ihlal edilmiştir.

▪ [Aerts/Belçika](#), 30.07.1998: Başvuran, yetkili Ruh Sağlığı Kurulu tarafından belirlenen bir sosyal koruma merkezinde değil, genel bir cezaevinin psikiyatrik sorunları bulunan kişilerin bulunduğu bir kısmında tutulmaktan şikâyetçi olmuştur. Sözleşme’nin 5 § 1 maddesi ihlal edilmiştir: cezaevinin psikiyatri servisi, akıl hastalarının tutulması için uygun bir kurum olarak değerlendirilemez.

▪ [Nielsen/Danimarka](#), 28.11.1998: Sözleşme’nin 5 § 1 maddesi ihlal edilmemiştir. Sinir hastası olan ve velayeti ebeveynleri arasında uyuşmazlık konusu olan başvuranın bir Çocuk Psikiyatri Servisine yerleştirilmesi, “annenin velayet haklarını kullanarak çocuğun yararına karar verdiği sorumlu bir uygulama” teşkil etmiştir.

▪ [Varbanov/Bulgaristan](#), 05.10.2000: Başvuran, mahkeme işlemleri esnasında savcı emriyle testler yapılmak üzere zorla bir psikiyatri hastanesine götürülmüştür. Sözleşme’nin 5 § 1 maddesi ihlal edilmiştir: başvuranın özgürlüğünden mahrumiyetinin yasal dayanağı yoktu ve iç hukukta keyfiliğe karşı gerekli koruma sağlanmamaktaydı.

¹ Winterwerp/Hollanda, § 37

- [Hutchinson Reid/Birleşik Krallık](#), 20.02.2003: Sözleşme'nin 5 § 1 maddesi ihlal edilmemiştir. Bir psikiyatri kurumuna kapatılan başvuranın muhtemelen cinsel nitelikli başka suçlar işleme riski mevcuttur; yasal dayanağı da bulunan tahliye etmeme kararı gerekçelendirilmiştir.
- [Herz/Almanya](#), 12.06.2003. Sözleşme'nin 5 § 1(e) maddesi ihlal edilmemiştir. Başvuranın geçici olarak psikiyatri kurumuna konmasının nedeni ruhsal hastalığı bulunup bulunmadığının tespit edilmesi olmuştur ve buna yönelik mahkeme kararı tıbbi görüş ışığında verilmiştir. Sözleşme'nin 5 § 4 maddesi ihlal edilmiştir. Başvuran, süresi sona eren geçici kapatılma tedbirinin hukuka uygunluğuna itiraz etme hakkından yoksun bırakılmamalıdır.
- [Nowicka/Polonya](#), 03.12.2003: Sözleşme'nin 5 § 1 maddesi ihlal edilmiştir. Başvuran, komşularıyla arasındaki bir anlaşmazlıktan kaynaklanan dava sürecinde emredilen psikiyatrik testlerin uygulanması için 83 gün tutulmuştur.
- [M.R.L. ve M.-J.D/Fransa](#), 19.05.2004: Sözleşme'nin 5 § 1(e) maddesi ihlal edilmiştir. Başvuranın polis merkezinin psikiyatri revirinde tutulması tıbbi değil tümüyle idari gerekçelere dayalıydı (komşularıyla tartışan başvuran hastaneye götürülerek bir psikiyatru gösterilmiştir. Psikiyatr başvuranın ruhsal durumunu tam tespit edememiş ve psikiyatri revirine kaldırılmasına karar vermiştir).
- [H.L./Birleşik Krallık](#), 05.10.2004: Dava, ajite davranış emareleri gösteren otistik bir kimseye istemsiz kısıtlama uygulanmasını konu almaktadır. Sözleşme'nin 5 § 1 maddesi ihlal edilmiştir: usul düzenlenmesinin bulunmaması ve sınırın belirlenmemesi nedeniyle, kuşkusuz iyi niyetli olan sağlık personeli savunmasız ve ehliyetsiz bir bireyin özgürlüğünü ve kontrolünü bütünüyle ellerine almıştır.
- [Enhorn/İsveç](#), 25.01.2005: Sözleşme'nin 5 § 1 maddesi ihlal edilmiştir. Başvuranın HIV virüsünü bulaştırmasını engellemek için zorunlu tecritten daha hafif tedbirler öngörülmemiştir; başvuranın zorunlu tecridini neredeyse 7 yıl boyunca uzatan yetkililer, HIV virüsünün yayılmasının engellenmesi ile başvuranın özgürlük hakkı arasında adil bir denge kuramamışlardır.
- [Schneiter/İsviçre](#), 31.03.2005: başvuru reddedilmiştir (Sözleşme'nin 5 § 1 maddesi kapsamındaki şikâyet dayanaktan yoksundur). Başvurana, tecrit uygulanması "kanunda belirlenen usule uygundur"; kısıtlama keyfi değildir, çünkü başvuran çeşitli manik-hezeyanlı bozukluklar ve çoklu uyuşturucu bağımlılığı nedeniyle bir psikiyatri hastanesine konmuş olup, kendisi ve başkaları açısından tehlike arz etmesi muhtemeldir (babasıyla kavgalıdır ve bir hemşirenin yüzüne vurmıştır).
- [Storck/Almanya](#), 16.06.2005: Başvuranın özel kliniğe yargı kararıyla konmaması sebebiyle, Sözleşme'nin 5 § 1 maddesi ve 8. maddesi ihlal edilmiştir.
- [Gajcsi/Macaristan](#), 03.10.2006: Sözleşme'nin 5 § 1 maddesi ihlal edilmiştir. Mahkemeler başvuranın zorunlu psikiyatri tedavisini uzatırken, ulusal hukukta öngörülen, hastanın arz ettiği tehlikenin değerlendirilmesi kuralını gözetmemişlerdir.
- [Filip/Romanya](#), 14.12.2006: Dava, (başvuran hakkında eski karısı ve oğlu tarafından açılan ceza davasında) mahkemeyi tahkir etmesi sonrasında savcının başvuranın psikiyatri kurumuna kapatılmasına karar vermesi ile ilgilidir. Bu kısıtlamanın yasal dayanağı bulunmadığından, Sözleşme'nin 5 § 1 maddesi ihlal edilmiştir.

- [Gulub Atasanov/Bulgaristan](#), 06.11.2008: Sözleşme'nin 5 § 1 maddesi ihlal edilmiştir. Başvuran, mahkeme öncesi işlemler esnasında ev hapsinde tutulduğu konutundan psikiyatri hastanesine nakledilmiş ve bazı testler için hastanede 26 gün tutulmuştur. Hastaneye nakil kararı yetkili bir merci tarafından verilmemiştir.
- [Shopov/Bulgaristan](#), 02.09.2010: Dava, 5 yıldan uzun bir süredir zorunlu psikiyatri tedavisi uygulanmasını konu almaktadır. Sözleşme'nin 5 § 1 maddesi ihlal edilmiştir. Savcı ve polis, psikiyatri hastanesinde değil bir poliklinikte tedavi öngören mahkeme kararının sınırlarının ötesine geçmiştir.
- [Petukhova/Rusya](#), 02.05.2013: Başvuran, isteksiz bir şekilde psikiyatri muayenesi olmak için hastaneye sevk edilmeden önce, kanunsuz bir şekilde polis tarafından gözaltında tutulduğundan şikâyetçi olmuştur. Sözleşme'nin 5 § 1 maddesi ihlal edilmiştir: Rus mahkemelerinin başvuranın psikiyatri muayenesinden geçmeyi gerçekten reddedip reddetmediğini incelemeyeceği göz önüne alındığında, Mahkeme, başvuranın isteği dışında psikiyatri muayenesinden geçirilmesine izin veren kararın kanuna aykırı olduğunu değerlendirmiştir. Mahkeme ayrıca, başvuranın karardan haberdar edilmemesi ve de karara itaat etme fırsatı tanınmaması nedeniyle, isteği dışında hastaneye sevk edilmesinden önce karakolda tutulmasının, Sözleşme'nin 5 § 1 (b) maddesinde öngörülen istisnalardan biriyle ("bir mahkemenin kanuna uygun bir emrinin" söz konusu olduğu hallerde özgürlükten yoksun bırakmaya izin verilir) örtüşmediğine kanaat getirmiştir. Başvuranın isteği dışında hastaneye sevk edilmesine ilişkin şikâyeti kabul edilemez olarak nitelendirilmiştir.

Mahkeme aşağıdaki davalarda şu madde ihlallerini tespit etmiştir:

- 3. madde (aşağılayıcı muamele yasağı). Büyük Dairenin aşağıda yer alan [Stanev/Bulgaristan](#) kararına bakınız.
- 5 § 3 maddesi (özgürlüğünden mahrum bırakılan kişinin derhal hâkim önüne çıkarılma, makul sürede yargılanma veya tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılma hakkı):

[Winterwerp/Hollanda](#), 24.10.1979

- 5 § 4 maddesi (özgürlüğünden mahrum bırakılan kişinin tutulma işleminin yasaya uygunluğu hakkında mahkeme tarafından karar verilmesi hakkı):

[Megyeri/Almanya](#), 12.05.1992: Davasının yıllık incelenmesi bağlamında avukat talebi reddedilen başvuran bir psikiyatri hastanesine kapatılmıştır.

[Varbanov/Bulgaristan](#), 05.10.2000

[Hutchinson Reid/Birleşik Krallık](#), 20.02.2003

[H.L./Birleşik Krallık](#), 05.10.2004

[Shtukurov/Rusya](#), 27.03.2008

[Gulub Atanasov/Bulgaristan](#), 06.11.2008

- 5 § 5 maddesi (özgürlüğünden 5. maddeye aykırı olarak yoksun bırakılan kişinin tazminat hakkı)

[Gulub Atanasov/Bulgaristan](#), 06.11.2008

- 6 § 1 maddesi (makul sürede adil yargılanma hakkı):

[H.F./Slovakya](#), 08.11.2005 (kanuni ehliyetten mahrumiyet davası)

[Shtukurov/Rusya](#), 27.03.2008

[Salontaji-Drobnjak/Sırbistan](#), 13.10.2009

[Nenov/Bulgaristan](#), 16.07.2009: Ruhsal hastalığı bulunan ve bu nedenle eski karısının çocuklarıyla temasının kesilmesini talep ettiği başvuruna davasını etkili biçimde savunmasını sağlayacak bir avukat tahsis edilmemiştir.

▪ [Shtukurov/Rusya](#), (02.09.2010) davasında Mahkeme, aşağıdakilere hükmetmiştir:

Sözleşme'nin **5 § 1 maddesi ihlal edilmiştir**: Başvuranın hastaneye yatırılması kararı sadece 10 ay öncesinde tespit edildiği haliyle yasal statüsüne dayalı olarak gerçekleştirilmiştir; bu nedenle Mahkeme, başvuranın ruhsal durumunun bu kapatılmayı gerekli kıldığı için "güvenilir biçimde ortaya konmadığını" kaydetmiştir.

Sözleşme'nin **5 § 4 maddesi ihlal edilmiştir**: Başvuranın, kanuni ehliyetinden mahrum bırakıldığı için tutukluluk halinin devamına itiraz edebileceği bir kanun yolu bulunmamıştır.

Sözleşme'nin **6 § 1 maddesi ihlal edilmiştir**: Annesinin talebi üzerine başvuranın kanuni ehliyetten mahrumiyetine ilişkin dava usul sorunlarının (özellikle duruşmaların 10 dakika içerisinde tamamlanması) gölgesinde kalmıştır.

Sözleşme'nin 8. maddesi ihlal edilmiştir (bkz yukarı).

Sözleşme'nin **34. maddesi** (bireysel başvuru hakkı) **ihlal edilmiştir**: Rusya, Mahkeme'nin kararlaştırdığı geçici tedbiri (başvuran ve avukatına Mahkeme önündeki davaya hazırlanmak için gerekli süre ve imkânların verilmesine dair geçici tedbir) uygulamamıştır.

▪ [C.B./Romanya](#), (20.04.2010) davasında Mahkeme aşağıdaki şekilde hükmetmiştir:

Sözleşme'nin **5 § 1(e) maddesi ihlal edilmiştir**: Başvuranın kötü niyetli ithamları nedeniyle polis tarafından açılan dava bağlamında kapatılması kanuna aykırılık teşkil etmiştir. (Başvurana yönelik bu kısıtlama, soruşturma görevlilerinin ruh sağlığına ilişkin kuşkuları nedeniyle ve kendisini hiç görmeyen bir pratisyen hekim tarafından verilen sağlık raporuna dayalı olarak getirilmiştir; yakalama esnasında güç kullanımına başvurulmuştur).

Sözleşme'nin 5 § 4 maddesi ihlal edilmiştir: Kısıtlama tedbiri hiçbir mahkeme denetimine konu edilmemiştir.

▪[Stanev/Bulgaristan](#), (17.01.2012 tarihli Büyük Daire kararı): Dava, 10 yıl boyunca pis ve bakımsız bir psikiyatrik kurumda zorla tutulan bir kişiyle alakalıdır; bu kurumda gıda ve ısıtma yetersiz olup, hastalar için hiçbir aktivite düzenlenmemiştir. Mahkeme bu davada aşağıdakilere hükmetmiştir:

Sözleşme'nin 5 § 1 maddesi ihlal edilmiştir: Başvuran söz konusu kurumda hukuka aykırı bir şekilde tutulmuştur;

Sözleşme'nin 5 § 4 maddesi ihlal edilmiştir: Başvuran tutulmasının hukuka uygunluğunun incelenmesi konusunda dava açamamıştır;

Sözleşme'nin 5 § 5 maddesi ihlal edilmiştir: Başvuran hukuksuz biçimde tutulması ve tutulmasının hukuka uygunluğunun mahkeme tarafından denetlenmemesi nedeniyle tazminat talebinde bulunamamıştır;

Sözleşme'nin 3. maddesi (aşağılayıcı muamele yasağı) ihlal edilmiştir: Başvuranın yaşamaya zorlandığı koşullar;

Sözleşme'nin 13. maddesi (etkili başvuru hakkı) ihlal edilmiştir: Başvuran, aşağılayıcı yaşam koşulları nedeniyle tazminat talebinde bulunamamıştır;

Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi (adil yargılanma hakkı) ihlal edilmiştir: Başvuran, kanuni ehliyetinin iadesi için mahkemeye başvuramamıştır.

▪[X./Finlandiya](#), (03.07.2012): Dava, bir anneye, kızını kaçırmada yardım ve yataklık ettiği gerekçesiyle hakkında ceza davası açılan bir pediatri uzmanının adli işlemler çerçevesinde bir ruh sağlığı hastanesine konmasını ve kendisine zorla ilaç verilmesini konu almaktadır. Sözleşme'nin 5 § 1 maddesi (özgürlük ve güvenlik hakkı) ve 8. maddesi (özel hayatın korunması hakkı) ihlal edilmiştir.

▪[Pleso/Macaristan](#), (02.10.2012): Mahkeme, genç bir damın sağlığının kötüye gitmesini engellemek amacıyla, isteği dışında zorla bir akıl hastanesine gönderilmesinin haklı gerekçelere dayandırılmadığını değerlendirmiştir. Sözleşme'nin 5 § 1 maddesi (özgürlük ve güvenlik hakkı) ihlal edilmiştir.

▪[Mihailovs/Letonya](#), (22.01.2013): Başvuran, serbest bırakılmasına olanak tanınmaksızın, kendi isteği dışında on yılı aşkın süredir bir sosyal hizmet kurumunda tutulmuştur. Mahkeme, başvuranın Ocak 2002 ve Nisan 2010 tarihleri arasında bir sosyal hizmet kurumunda tutulması nedeniyle Sözleşme'nin 5 § 1 maddesinin ihlal edildiğine; 1 Nisan 2010 tarihinden itibaren başka bir kurumda tutulması konusunda 5 § 1 maddesinin ihlal edilmediğine; başvuranın Ocak 2002 ve Nisan 2010 tarihleri arasında bir sosyal hizmet kurumunda tutulmasının kanuna uygunluğunun yeniden incelenmesini sağlayamaması nedeniyle Sözleşme'nin 5 § 4 maddesinin (özgürlük ve güvenlik hakkı – tutulma işleminin yasaya uygunluğunun bir mahkeme tarafından hızlı bir şekilde değerlendirilmesi hakkı) ihlal edildiğine ve 1 Nisan 2010 tarihinden itibaren Sözleşme'nin 5 § 4 maddesinin ihlal edilmediğine hükmetmiştir.

Orduda ruh sağlığı

Mahkeme bu davalarda, özellikle askerlik hizmetini yerine getirenlerin izlenmesine yönelik düzenleyici çerçevedeki kusurlar nedeniyle Sözleşme'nin 2. maddesinin (yaşam hakkı) ihlal edildiğine karar vermiştir.

[Kılınç ve Diğerleri/Türkiye](#), 07.06.2005: Atipik depresyon hastası bir asker, zorunlu askerlik hizmeti sırasında intihar etmiştir. Sözleşme'nin **2. maddesi ihlal edilmiştir**: Kılınç'ın, askere alınmadan önceki ve askere alındıktan sonraki ruh sağlığını tespit edip izlemek için, askeri doktorlar tarafından uygulanan düzenleme kusurlu olmuştur.

[Abdullah Yılmaz/Türkiye](#), 17.06.2008: Zorunlu askerlik hizmetini yapan bir asker, bir çavuş tarafından azarlanıp dövüldükten sonra intihar etmiştir. Sözleşme'nin **2. maddesi ihlal edilmiştir**: (askeriye mensubu çavuş, emrine verilen askerlerin vücut ve ruhsal bütünlüğünü korumakla yükümlüdür; Mahkeme'ye göre çavuşun emrindeki birime vaziyet edecek mesleki yeterliğine ve bu davaya konu olan durum gibi hassas durumlarla karşılaştığında yerine getirmesi gereken görev ve sorumluluklarına ilişkin düzenleyici çerçeve kusurludur).

[Servet Gündür ve Diğerleri/Türkiye](#), 11.01.2011: Bir asker 2002 yılında Türkiye'nin güneydoğu sınırında bulunan Hakkâri ilinde zorunlu askerlik hizmetini yapmakta iken, üstüyle girdiği bir tartışmadan sonra mayınlı araziye girmek suretiyle intihar etmiştir. Sözleşme'nin **2. maddesi ihlal edilmiştir**.
